

Fuga de extreme

„Noi, animalele, suntem cele mai complicate lucruri
din întreg universul cunoscut.”

Richard Dawkins

Înclinația economiștilor de a accepta drept ipoteze de lucru asumptiile ideologiilor pare deja firească. În condițiile în care deciziile fie au determinanți emoționali (mai ales în microeconomie), fie politici (mai ales în macroeconomie), economiștii și-au asumat un rol perdant. Teoriile lor, pentru a avea succes, adică să fie prietenoase cu lideranța, au căutat explicația în preajma raționalității, adeseori în pofida ei.

Așa se face, spre exemplu, că managementul companiilor a ajuns să se inspire din povestea de succes în speculații și nu din calculul economic, după cum misiunea guvernului s-a redus la replicarea instituțională a tezelor doctrinare, bazate pe viziuni suficiente lor înșile sau motivate de interese de clan politic.

Teoria economică, via politici economice, cel mai adesea trebuie să adopte retorica în locul logicii, improvizatia conjuncturală în locul procedurilor științifice. Interfața vizuală a teoriei, care este politica guvernamentală, ține loc de argumentare rațională.

Regula politicilor este să satisfacă așteptări ideologice sau de grup, și nu regularitățile de mecanism ale unui sistem economic. Nu altfel se explică măsurile procidice, bunăoară, în actuala criză, ca și rigidizarea fiscalității sau reținerile în finanțarea investițiilor publice. Rețeta doctrinară este mai respectată decât efectul pe care-l produce medicamentul prescris.

Cumva pervers, suntem puși să optăm între soluții preferate după criteriul noneconomic. Întrebarea-cheie are răspunsul rațional mereu amânat: de ce se contrapun statul și piața? Este de bun-simț să recunoaștem că nu avem argumente raționale pentru a valida o opțiune pură. Din păcate, tentativa corectă de a evada din spațiul opțiunilor ideologice este văzută ca o utopie atât timp cât fiecare este pregătit să-și dispute propriul adevăr argumentat ideologic.

De ce ideologia socialistă să confişte planul și ideologia capitalistă să sechestreze piața? Rezultă un câștig de bunăstare pentru că statul este contrapus ca ideologie pieței? Are piața oricând și oriunde nevoie de un stat minimal? Evident că răspunsul este preferențial sau emoțional, fără să ne cutremure faptul că este total inadecvat în perimetrul unei științe care pretinde că nu se întemeiază pe asumptii. Socialismul a compromis planificarea, iar capitalismul falsifică piața, și nu invers!

Asocierile vinovate sunt între stat, intervenție, guvern și colectivism, pe de o parte, și piață, proprietate individuală, democrație și libertate, pe de altă parte. Ele se nuanțează la fel de vinovat pe alte asocieri, între planificare și

socialism versus libera inițiativă și capitalism, în felul acesta excluzând o metodă rațională de gestiune de la dreptul în cetate sau condamând piața să fie mecanismul de reglare al unei construcții ideologice. Interdicția, subliminală deja, de a asocia piața cu planificarea sau guvernul cu libera inițiativă configurează zone negre ale înțelegerii. Cauza rezidă în confruntarea ideologiilor prin care fiecare își urmărește ceea ce crede că este adevărul.

Nu contează, cum se observă, rezultatul pentru om, bunăstarea sau prosperitatea, a căror atingere s-ar realiza mai ușor fără asocierile vinovate de valori. Contează ca una dintre ideologii să iasă victorioasă, ca apoi să-și sacralizeze armele de luptă!

Ceea ce merită relevat este faptul că, tocmai datorită contaminării economiei (ca *economics*) cu extensiile ideologiilor, ne menținem în experimente societale răsturnate în oglindă. În fond, ideea de progres are o împlinire în experimentele ideologice, cel puțin în cele definite prin adversitate; plan, tot mai mult plan versus piață, tot mai multă piață! Din nou bunul-simț vrea să înțeleagă până unde să se accelereze înaintarea și de ce este nevoie la limită de o singură dimensiune? Și asta pe lângă nevoia umană de a ști dacă este o fatalitate să se evolueze spre extreme!

Aberațiile se văd cu ochiul liber dacă ieșim de sub spotul orbitor al ideologiilor. Adică, prima aberație, statul este prost administrator, deși este o instituție care ne conține pe fiecare ca subiecți și, a doua aberație, piața este infailibilă, pentru că ne tratează pe fiecare ca obiecte!

Construcția problemelor economice pornește fie de la o aberație, fie de la cealaltă. Din nou este vorba despre abandonul logicii în demersul analitic al economiei. Există un temei, nonempiric, al acestor abandonuri: fondul de aur al achizițiilor teoretice ale economiei este un surogat auman, gândit pentru o creatură nonbiologică, *homo aeconomicus*.

Pledoaria pentru extensia comportamentelor mecanice a însemnat pentru economie un canal prin care s-a insinuat virusul ideologiilor predispuse la experiențe sociale. Într-o lume a mecanicii randamentale, populată de *homo aeconomicus*, se confirmă orice propensiune spre extreme, pentru că într-o astfel de lume lipsesc bunul-simț, justa măsură, îndoiala și recunoașterea erorii.

Pentru că sunt obsedate de saltul spre extreme, ideologiile reușesc într-o lume falsă, artificială, și nu într-una naturală, unde saltul nu este posibil.

Economia are totuși o șansă: să-și construiască proceduri de testare *ex-ante* a soluțiilor.

Marin Dinu

Sumar

Integritate publică și performanța guvernării. Un studiu comparativ pentru Europa de Sud-Est	
■ Ani Matei, Lucica Matei	3
(publicat integral în secțiunea engleză a revistei)	
Riscul operațional – cerințe minime de capital	
■ Gabriela Victoria Anghelache, Ana Cornelia Olteanu	5
Garanții în operațiuni bancare cu clientela	
■ Vasile Dedu, Adrian Enciu	13
Fuziunile și achizițiile – un model de simulare folosit în procesul de negociere	
■ Florin Grosu	21
Aspecte privind dezvoltarea și integrarea conceptului de responsabilitate socială corporativă în comportamentul întreprinderilor. Particularități la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii	
■ Georgeta Vintilă, Maricica Moscalu	29
Rolul promovării în desfacerea produselor de morărit și panificație	
■ Sergiu-Bogdan Constantin	39

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text:

Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată:

Nicoleta Bobocea

Coperta:

Alexandru Ion

Difuzare și abonamente:

Mircea Dinu Tel./Fax: 021/210.73.10; 021/210.63.07
021/210.63.08

Indexări în baze de date:

Research Papers in Economics (RePEc)

<http://www.ideas.repec.org>

Directory of Open Access Journals (DOAJ)

<http://www.doaj.org>

EBSCO Publishing

<http://www.ebscohost.com>

CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro

Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com